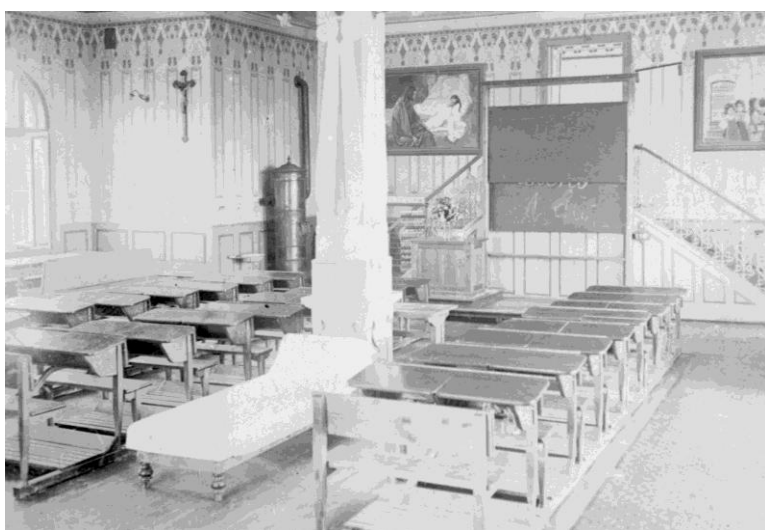

Tisková zpráva

Pravděpodobně první ústavní škola Evropy slaví své 110. výročí od otevření právě v těchto dnech, přesněji dne 15. dubna.

„S jakým asi pocitem mohli bychom propustiti svěřence svého na prahu takorča nového samostatného života, když by neuměl čísti, psát, počítati, když by neměl toho, čím nás vyzbrojuje výchova rodinná i školská? Co by si počal, na koho by nařikal mladý ten člověk?“

A citujme dr. Hamzu dále: „Kolik je škol ústavních? A kde jsou? Bývají úzkostlivě a nevhodně připjaty k osnově veřejných škol národních, jsou porušenou školou z nouze, která nepřihlíží ke zvláštním potřebám a poměrům dětí skrofulosních. Je přece přirozenou přípravou k osnově ústavní školy pro děti skrofulosní, poznati závady chorobou způsobené a závady domácí výchovy dětí skrofulosních.

Teprve na základě těchto vůdčích' poznatků můžeme se těšiti, že v ústavní škole správně poznáme děti a že pochopíme, čeho je zvláště

třeba, abychom dítě skrofulosní uměli vychovati a vyučiti. Pak i osnova učebná - pokud je vůbec možno ji upravit - bude účelná a škola dle této osnovy bude plniti svůj požehnaný úkol. Vychovávat a vzdělávat děti skrofulosní může pouze škola zvláště k tomu účelu upravená. Sestavit osnovu této je prací mnohonásobně obtížnou, v době naší dosud nemožnou. V některých evropských ústavech jsou sice školy pro děti skrofulosní, ale jsou někde jen pokusem více méně zdařilým. Nepostačí opírat se při každém takřka kroku o odborné poznání lékařské a pedagogické, ač bez obojí této opory ani krok ku předu nemůžeme učiniti. Nezbytné jest, aby všechno snažení naše o účelnou osnovu bylo trvale opravováno a upravováno zkušeností, školskou výchovou dětí skrofulosních získanou. Zkušenosti takové těžce se sbírají u případů jednotlivých, při soukromém vyučování; snáze ovšem v ústavní škole dětí skrofulosních.“

„Je to téměř neuvěřitelné, že. Tyto myšlenky zveřejnil dr. Hamza již rok po založení ústavní školy v Luži, tedy v roce 1909 ve studii Školská výchova dětí skrofulosních“, říká MUDr. Václav Volejník, CSc., ředitel Hamzovy léčebny a dodává: „právě vědomí odpovědnosti vůči svým svěřencům vedlo MUDr. Františka Hamzu k otevření první ústavní školy v Evropě. Byl si velmi dobře vědom nutnosti vzdělání svých svěřenců a myšlenku zavést školní výuku se pokoušel realizovat již od založení sanatoria, ale fakticky se mu to zdařilo až po sedmi letech existence sanatoria.“

Dne 7. dubna 1908 získal MUDr. Hamza od c.k. okresní školské rady ve Vysokém Mýtě povolení ke zřízení dvou zatímních tříd, náležejících k obecné škole v Luži. Po splnění předepsaných podmínek, které byly stanoveny pro

vydání povolení, byla dne 15. dubna 1908 zahájena výuka pro školní rok 1908/1909. Řídícím učitelem se stal Josef Votroubek, druhou učitelkou Jana Lhotanová a správcem školy František Citta.

„Tento unikátní typ školy neměl doposud nikde obdoby“, vysvětluje MUDr. Volejník, CSc. „Výuka probíhala ve dvou třídách, k ležícím pacientům vyučující docházel s malou přenosnou tabulí a chodil od lůžka k lůžku a vše znovu a znovu opakoval. Dívčí třída byla ve školní dvoraně na Košumberku, chlapecká třídy byla ve velké místnosti v budově s plochou střechou ve dvoře za hlavní budovou v lužské části.“

Od 4. května roku 1912 bylo c.k. Zemskou školní radou povoleno, aby se dvě pomocné třídy, zřízené za dob soukromé léčebny, přeměnily dnem 1. září

v samostatnou dvoutřídní obecnou školu. Škola tak konečně získala svůj statut a byla právně ustavena. Její název zněl: „Pomocné třídy při Královském českém zemském jubilejním ústavu pro skrofulózní děti v Luži“. Řídícím se stal lužský učitel Josef Votroubek, místo druhého učitele bylo obsazeno Václavem Svatkem. Ještě téhož roku bylo při ústavu zřízeno také místo duchovního správce, kterým se stal místní farář Jan Dudek a dne 23. května byl Zemským správním výborem tímto úkolem pověřen. V červenci roku 1913 se podařilo rozšířit školu a vznikla třetí třída určená slabomyslným dětem.

„Je radostné stopovati, jak ústavní školou sjednocuje se duševní život mládeže vychované a nevychované v poměrech nejrozličnějších. Škola ústavní patrně to poznává a umí nejlépe závady ty odstraňovati. Do téže školy,

do téhož oddělení, do téže třídy přicházejí děti různého věku dle toho, jak dosavad prospěly duševně. Vedle žáka šestiletého usedá žák mnohem starší, úplně duševně zanedbaný, žijící až dosud bez školské výchovy. Děti takové přísluší dosud škole, byť i překročily 14. rok věku svého. Škola pro děti skrofulózní stará se též o děti, jež dosud nejsou starší 14 let, jež doma chodily do škol měšťanských, středních atd. Škola ústavní přihlíží k mládeži oslabené, přerozmanitě churavé. Pestrý ten obraz

jsme již na jiném místě nakreslili. Život a rozvoj ústavní školy nelze oddělovati od ústavního domova, s nímž mnohonásobně a nerozlučně je spjata.“ MUDr. Hamza, 1909

Kontaktní údaje:

Jana Zavřelová, DiS.
referent PR, kultury a metodik parku
Hamzova odborná léčebna pro děti a dospělé
Košumberk 80, 538 54 Luže
tel. 469 648 115, 733 533 017
e-mail: zavrelova@hamzova-lecebna.cz

HAMZŮV ROK 2018

150. VÝROČÍ NAROZENÍ
prof. Dr. FRANTIŠKA HAMZY

Další informace najdete na www.hamzova-lecebna.cz